

We Live With Dhamma Knowledge

Khuddakanikāye-Paṭisambhidāmaggapāli

Mahāvaggo

Dīṭṭhikathā

(1378)

(2017)

Try to succeed through
both morality and knowledge

" **Sīla meva idha aggam ,
Paññavā pana uttamo ,
Manussesuceva devesu ,
Sīla paññānato jayaṁ "**

Morality alone is good in this world.
But it is better , if it is with knowledge.
In human or deity world,

One succeeds through both morality and knowledge.

**Institute of Dhamma Education
Dhammadinaya Centre
Ngarsutaung, Hlegu Township
Yangon, Myanmar**

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Khuddakanikāye

Paṭisambhidāmaggapāli

Mahāvaggo

Dīṭṭhikathā

122. Kā dīṭṭhi, kati dīṭṭhiṭṭhānāni, kati dīṭṭhipariyuṭṭhānāni, kati dīṭṭhiyo, kati dīṭṭhābhinivesā, katamo dīṭṭhiṭṭhānasamugghātoti?

[1] Kā dīṭṭhīti abhinivesaparāmāso dīṭṭhi. [2] kati dīṭṭhiṭṭhānānīti aṭṭha dīṭṭhiṭṭhānāni. [3] kati dīṭṭhipariyuṭṭhānānīti aṭṭhārasa dīṭṭhipariyuṭṭhānāni. [4] kati dīṭṭhiyoti soṭasa dīṭṭhiyo. [5] kati dīṭṭhābhinivesāti tīṇi sataṁ dīṭṭhābhinivesā. [6] katamo dīṭṭhiṭṭhānasamugghātoti sotāpattimaggo dīṭṭhiṭṭhānasamugghāto.

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

123. Katham abhinivesaparāmāso ditṭhi? rūpaṁ etam mama, esohamasmi, eso me attāti-abhinivesaparāmāso ditṭhi. Vedanam etam mama ...pe... saññam etam mama... saṅkhāre etam mama... viññāṇam etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Cakkhuṁ etam mama ...pe... sotam etam mama... ghānam etam mama... jivhaṁ etam mama... kāyaṁ etam mama... manaṁ etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Rūpe etam mama ...pe... sadde etam mama... gandhe etam mama... rase etam mama... phoṭṭhabbe etam mama... dhamme etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Cakkhuviññāṇam etam mama ...pe... sotaviññāṇam etam mama... ghānaviññāṇam etam mama... jivhāviññāṇam etam mama... kāyaviññāṇam etam mama... mano-viññāṇam etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Cakkhusamphassam etam mama ...pe... sotasamphassam etam mama... ghānasamphassam etam mama... jivhāsamphassam etam mama... kāyasamphassam

Dīṭṭhikathā

etam mama... mano-samphassa-m etam mama,
eso-ha-mas mi, eso me attāti- abhi-nive-sa-parāmāso
diṭṭhi. Cakkhu-samphassa-jam vedana-m ... pe... sota
samphassa-jam vedana-m ... ghāna-samphassa-jam
vedana-m ... jivhā-samphassa-jam vedana-m... kāya-
samphassa-jam vedana-m... mano-samphassa-jam
vedana-m etam mama, eso-ha-mas mi, eso me attāti-
abhi-nive-sa-parāmāso diṭṭhi.

Rūpa-saññam etam mama ... pe... sadda-sa-
ññam etam mama... gandha-saññam etam mama...
ra-sa-saññam etam mama... phoṭṭhabba-saññam etam
mama... dhamma-saññam etam mama, eso-ha-mas-
mi, eso me attāti- abhi-nive-sa-parāmāso diṭṭhi.
Rūpa-sañcetana-m etam mama ... pe... sadda-sañce-
tana-m etam mama... gandha-sañcetana-m etam
mama... ra-sa-sañcetana-m etam mama... phoṭṭha-
bbba-sañcetana-m etam mama... dhamma-sañceta-
na-m etam mama, eso-ha-mas mi, eso me attāti-
abhi-nive-sa-parāmāso diṭṭhi. Rūpa-taṇha-m etam
mama ... pe... sadda-taṇha-m etam mama... gandha-
taṇha-m etam mama... ra-sa-taṇha-m etam mama...
phoṭṭhabba-taṇha-m etam mama... dhamma-taṇha-m

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

etam mama, esohamasmi, eso me attāti-abhinivesaparāmāso ditṭhi. Rūpavitakkam etam mama ... pe... saddavitakkam etam mama... gandhavitakkam etam mama... rasavitakkam etam mama... phoṭṭhabavitakkam etam mama... dhammavitakkam etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Rūpavicāram etam mama ... pe... saddavicāram etam mama... gandhavicāram etam mama... rasavicāram etam mama... phoṭṭhabavicāram etam mama... dhammavicāram etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi.

Pathavīdhātum etam mama ... pe... āpodhātum etam mama... tejodhātum etam mama... vāyodhātum etam mama... ākāsadadhātum etam mama... viññāṇadhātum etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Pathavīkasiṇam etam mama ... pe... āpokasiṇam... tejokasiṇam... vāyokasiṇam ... nīlakasiṇam... pītakasiṇam... lohitakasiṇam... odātakasiṇam... ākāsakasiṇam... viññāṇakasiṇam etam mama, esohamasmi, eso me attāti-

Dīṭṭhikathā

abhinivesaparāmāso dīṭṭhi.

Kesam̄ etam̄ mama ... pe... lomam̄ etam̄ mama... nakham̄ etam̄ mama... dantam̄ etam̄ mama... tacam̄ etam̄ mama... maṭsam̄ etam̄ mama... nhārum̄ etam̄ mama... aṭṭhim̄ etam̄ mama... aṭṭhimiñjam̄ etam̄ mama... vakkam̄ etam̄ mama... hadayam̄ etam̄ mama... yakanam̄ etam̄ mama... kilomakam̄ etam̄ mama... pihakam̄ etam̄ mama... papphāsam̄ etam̄ mama... antam̄ etam̄ mama... antaguṇam̄ etam̄ mama... udariyam̄ etam̄ mama... karisam̄ etam̄ mama... pittam̄ etam̄ mama... semham̄ etam̄ mama... pubbam̄ etam̄ mama ... lohitam̄ etam̄ mama... sedam̄ etam̄ mama... medam̄ etam̄ mama... assum̄ etam̄ mama... vasam̄ etam̄ mama ... kheṭam̄ etam̄ mama... siṅghāṇikam̄ etam̄ mama... lasikam̄ etam̄ mama... muttam̄ etam̄ mama... matthaluṅgam̄ etam̄ mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso dīṭṭhi.

Cakkhāyatanaṁ etam̄ mama ... pe... rūpāya-
tanam̄ etam̄ mama... sotāyatanaṁ etam̄ mama...
saddāyatanaṁ etam̄ mama... ghānāyatanaṁ etam̄
mama... gandhāyatanaṁ etam̄ mama... jivhāyata-

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

nam etam mama... rasāyatanaṁ etam mama...
kāyāyatanaṁ etam mama... phoṭṭhabbāyatanaṁ
etam mama... manāyatanaṁ etam mama...
dhammāyatanaṁ etam mama, esohamasmi, eso me
attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi.

Cakkhudhātum etam mama ...pe... rūpadhā-
tum etam mama... cakkhuviññāṇadhātum etam
mama... sotadhātum etam mama... saddadhātum
etam mama... sotaviññāṇadhātum etam mama...
ghānadhātum etam mama... gandhadhātum etam
mama... ghānaviññāṇadhātum etam mama...
jivhādhātum etam mama... rasadhātum etam
mama... jivhāviññāṇadhātum etam mama...
kāyadhātum etam mama... phoṭṭhabbadhātum etam
mama... kāyaviññāṇadhātum etam mama...
manodhātum etam mama... dhammadhātumetaṁ
mama... manoviññāṇadhātum etam mama,
esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso
ditṭhi.

Cakkhundriyam etam mama ...pe... sotindri-
yam etam mama... ghānindriyam etam mama...
jivhindriyam etam mama... kāyindriyam etam

Ditṭhikathā

mama... manindriyam etam mama... jīvitindriyam etam mama... itthindriyam etam mama... purisindriyam etam mama... sukhindriyam etam mama... dukkhindriyam etam mama... somanassindriyam etam mama... domanassindriyam etam mama... upekkhindriyam etam mama... saddhindriyam etam mama... vīriyindriyam etam mama... satindriyam etam mama... samādhindriyam etam mama... paññindriyam etam mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi.

Kāmadhātum etam mama ...pe... rūpadhātum etam mama... arūpadhātum etam mama... kāmabhavaṁ etam mama... rūpabhavaṁ etam mama... arūpabhavaṁ etam mama... saññābhavaṁ etam mama... asaññābhavaṁ etam mama... nevasaññānāsaññābhavaṁ etam mama... ekavokārabhavaṁ etam mama... catuvokārabhavaṁ etam mama... pañcavokārabhavaṁ etam mama... paṭhamajjhānaṁ etam mama... dutiyajjhānaṁ etam mama... tatiyajjhānaṁ etam mama... catutthajjhānaṁ etam mama... mettaṁ cetovimuttīṁ etam mama... karuṇāṁ cetovimuttīṁ etam mama...

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

muditam̄ cetovimuttim̄ etam̄ mama... upakkham̄
cetovimuttim̄ etam̄ mama... ākāsānañcāyatana-
samāpattim̄ etam̄ mama... viññāṇañcāyatana-samā-
pattim̄ etam̄ mama... ākiñcaññāyatana-samāpattim̄
etam̄ mama... nevasaññānāsaññāyatana-samā-
pattim̄ etam̄ mama, esohamasmi, eso me attāti-
abhinivesaparāmāso diṭṭhi.

Avijjam̄ etam̄ mama ...pe... sañkhāre etam̄
mama... viññāṇam̄ etam̄ mama... nāmarūpam̄ etam̄
mama... sañāyatanaṁ etam̄ mama... phassam̄ etam̄
mama... vedanam̄ etam̄ mama... tañhaṁ etam̄
mama... upādānam̄ etam̄ mama... bhavam̄ etam̄
mama ... jātim̄ etam̄ mama... jarāmaraṇam̄ etam̄
mama, esohamasmi, eso me attāti- abhinivesa-
parāmāso diṭṭhi. Evam̄ abhinivesaparāmāso diṭṭhi.

124. Katamāni attha diṭṭhitthānāni?

Khandhāpi diṭṭhitthānam̄, avijjāpi diṭṭhitthānam̄,
phassopi diṭṭhitthānam̄, saññāpi diṭṭhitthānam̄,
vitakkopi diṭṭhitthānam̄, ayoniso manasikāropi
diṭṭhitthānam̄, pāpamittopi diṭṭhitthānam̄, paratogho-
sopi diṭṭhitthānam̄.

Ditṭhikathā

Kandhā hetu kandhā paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam kandhāpi ditṭhiṭṭhānam. Avijjā hetu avijjā paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam avijjāpi ditṭhiṭṭhānam. Phasso hetu phasso paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam phassopi ditṭhiṭṭhānam. Saññā hetu saññā paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam saññāpi ditṭhiṭṭhānam. Vitakko hetu vitakko paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya, samuṭṭhānaṭṭhena- evam vitakkopi ditṭhiṭṭhānam. Ayoniso manasikāro hetu ayoniso manasikāro paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam ayoniso manasikāropi ditṭhiṭṭhānam. Pāpamitto hetu pāpamitto paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya, samuṭṭhānaṭṭhena- evam pāpamitto pi ditṭhiṭṭhānam. Paratoghoso hetu paratoghoso paccayo ditṭhiṭṭhānam upādāya samuṭṭhānaṭṭhena- evam paratoghosopi ditṭhiṭṭhānam. Imāni atṭha ditṭhiṭṭhānāni.

125. Katamāni atṭhārasa ditṭhipariyuṭṭhānāni? Yā ditṭhi ditṭhigataṁ, ditṭhigahanam,

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

diṭṭhikantāram, diṭṭhivisūkam, diṭṭhivipphanditam,
diṭṭhisāññojanam, diṭṭhisallam, diṭṭhisambādho,
diṭṭhipalibodho, diṭṭhibandhanam, diṭṭhipapāto,
diṭṭhānusayo, diṭṭhisantāpo, diṭṭhiparijāho, diṭṭhi-
ganthro, diṭṭhupādānam, diṭṭhābhiniveso, diṭṭhiparā-
māso- imāni aṭṭhārasa diṭṭhipariyuṭṭhānāni.

126. Katamā sojasa diṭṭhiyo? Assādadiṭṭhi,
attānudiṭṭhi, micchādiṭṭhi, sakkāyadiṭṭhi, sakkāyava-
tthukā sassatadiṭṭhi, sakkāyavatthukā ucchedadiṭṭhi,
antaggāhikādiṭṭhi, pubbantānudiṭṭhi, aparantānu-
diṭṭhi, saññojanikā diṭṭhi, ahanti mānavinibandhā
diṭṭhi, mamanti mānavinibandhā diṭṭhi, attavādapā-
ṭisamyuttā diṭṭhi, lokavādapāṭisamyuttā diṭṭhi,
bhavadiṭṭhi, vibhavadiṭṭhi- imā sojasa diṭṭhiyo.

127. Katame tīṇi satam diṭṭhābhinivesā?
Assādadiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?
Attānudiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?
Micchādiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?
Sakkāyadiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?
Sakkāyavatthukāya sassatadiṭṭhiyā katihākārehi

Ditṭhikathā

abhiniveso hoti? Sakkāyavatthukāya ucchedaditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Antaggāhikāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Pubbantānu-ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Aparantānu-ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Saññojanikāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Ahanti mānavinibandhāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Mamanti mānavinibandhāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Attavādapaṭisaṃyuttāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Lokavādapaṭisaṃyuttāya ditṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Bhavadiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? Vibhavadiṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?

Assādadiṭṭhiyā pañcatiṃsāya ākārehi abhiniveso hoti. Attānudiṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti. Micchādiṭṭhiyā dasahākārehi abhiniveso hoti. Sakkāyadiṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti. Sakkāyavatthukāya sassatadiṭṭhiyā pannarasahi ākārehi abhiniveso hoti. Sakkāyavatthukāya ucchedaditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso hoti. Antaggāhikāya ditṭhiyā paññāsāya

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

ākārehi abhiniveso hoti. Pubbantānudiṭṭhiyā atṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti. Aparantānu-diṭṭhiyā catucattālīsāya ākārehi abhiniveso hoti. Saññojanikāya diṭṭhiyā atṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti. Ahanti mānavinibandhāya diṭṭhiyā atṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti. Mamanti mānavinibandhāya diṭṭhiyā atṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti. Attavādapaṭisaṃyuttāya diṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti. Lokavādapaṭisaṃyuttāya diṭṭhiyā atṭhahī ākārehi abhiniveso hoti. Bhavadiṭṭhiyā ekena ākārena abhiniveso hoti. Vibhavadiṭṭhiyā ekena ākārena abhiniveso hoti.

1. Assādadiṭṭhiniddeso

128. Assādadiṭṭhiyā katamehi pañcatiṃsāya ākārehi abhiniveso hoti? Yaṃ rūpaṃ paṭicca uppajjati sukhaṃ somanassāṃ, ayam rūpassa assādoti-abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na assādo, assādo na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, añño assādo. Yā ca diṭṭhi yo ca assādo- ayam vuccati assādadiṭṭhi.

Assādadiṭṭhi micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti. Tāya

Dīṭṭhikathā

dīṭṭhivipattiyā samannāgato puggalo dīṭṭhivipanno. Dīṭṭhivipanno puggalo na sevitabbo na bhajitabbo na payirupāsitabbo. Tam kissa hetu? Dīṭṭhi hissa pāpikā. Yo dīṭṭhiyā rāgo, so na dīṭṭhi. Dīṭṭhi na rāgo. Aññā dīṭṭhi, añño rāgo. Yā ca dīṭṭhi yo ca rāgo- ayam vuccati dīṭṭhirāgo. Tāya ca dīṭṭhiyā tena ca rāgena samannāgato puggalo dīṭṭhirāgaratto. Dīṭṭhirāgaratte puggale dinnaṁ dānaṁ na mahapphalam hoti na mahānisamaṁsam. Tam kissa hetu? Dīṭṭhi hissa pāpikā assādadiṭṭhi micchādiṭṭhi.

Micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa dveva gatiyo- nirayo vā tiracchānayoni vā. Micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattam samādinnam, yañca vacīkammaṁ ...pe... yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattam samādinnam, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca pañidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya samvattanti. Tam kissa hetu? Dīṭṭhi hissa pāpikā. Seyyathāpi nimbabijam vā kosātakibijam vā tittakālābubijam vā allāya pathaviyā nikkhittam yam ceva pathavirasam upādiyati, yañca āporasam

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

upādiyati, sabbam tam tittakattāya kaṭukattāya asātattāya saṃvattati. Tam kissa hetu? Bijaṁ hissa pāpikam. Evamevaṁ micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa yañceva kāyakammam yathādiṭṭhi samattam samādinnam, yañca vacikammam ...pe... yañca manokammam yathādiṭṭhi samattam samādinnam, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca pañidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattanti. Tam kissa hetu? Diṭṭhi hissa pāpikā assādadiṭṭhi micchādiṭṭhi.

Micchādiṭṭhi diṭṭhigataṁ, diṭṭhigahanaṁ, diṭṭhikantāraṁ, diṭṭhivisūkaṁ, diṭṭhivipphanditaṁ, diṭṭhisāññojanaṁ, diṭṭhisallaṁ, diṭṭhisambādho, diṭṭhipalibodho, diṭṭhibandhanaṁ, diṭṭhipapāto, diṭṭhānusayo, diṭṭhisantāpo, diṭṭhipariḷāho, diṭṭhigantho, diṭṭhupādānam, diṭṭhābhiniveso, diṭṭhiparāmāsōimehi atṭhārasahi ākārehi pariyuṭṭhitacittassa saññogo.

129. Atthi saññojanāni ceva diṭṭhiyo ca, atthi saññojanāni na ca diṭṭhiyo. Katamāni saññojanāni

Dīṭṭhikathā

ceva diṭṭhiyo ca? Sakkāyadiṭṭhi, sīlabbataparāmāso-imāni saññojanāni ceva diṭṭhiyo ca. Kata māni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo? Kāmarāgasaññojanam, paṭighasaññojanam, mānasaññojanam, vicikicchāsaññojanam, bhavarāgasaññojanam, issāsaññojanam, macchariyasaññojanam, anunayasaññojanam, avijjāsaññojanam- imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo.

Yam vedanam paṭicca ...pe... Yam saññam paṭicca ...pe... Yam saṅkhāre §04 paṭicca ...pe... Yam viññānam paṭicca... Yam cakkhum paṭicca... Yam sotam paṭicca... Yam ghānam paṭicca... Yam jivham paṭicca... Yam kāyam paṭicca... Yam manam paṭicca... Yam rūpe paṭicca... Yam sadde paṭicca... Yam gandhe paṭicca ... Yam rase paṭicca... Yam phoṭṭhabbe paṭicca... Yam dhamme paṭicca... Yam cakkhuviññānam paṭicca... Yam sotaviññānam paṭicca... Yam ghānaviññānam paṭicca... Yam jivhāviññānam paṭicca... Yam kāyaviññānam paṭicca... Yam manoviññānam paṭicca ... Yam cakkhusamphassam paṭicca... Yam sotasamphassam paṭicca... Yam ghānasamphassam paṭicca... Yam jivhāsamphassam paṭicca... Yam kāyasam-

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

phassam paṭicca... yaṁ manosamphassam paṭicca... yaṁ cakkhusamphassajam vedanam paṭicca... yaṁ sotasamphassajam vedanam paṭicca... yaṁ ghānasamphassajam vēdanam paṭicca... yaṁ jivhāsamphassajam vedanam paṭicca... yaṁ kāyasamphassajam vedanam paṭicca... yaṁ manosamphassajam vedanam paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam manosamphassajāya vēdanāya assādoti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na assādo, assādo na ditṭhi. Aññā ditṭhi, añño assādo. Yā ca ditṭhi yo ca assādo- ayam vuccati assādadiṭṭhi.

Assādadiṭṭhi micchādiṭṭhi ditṭhivipatti. Tāya ditṭhivipattiyā samannāgato puggalo ditṭhivipanno. Ditṭhivipanno puggalo na sevitabbo na bhajitabbo na payirupāsitabbo. Tam kissa hetu? Ditṭhi hissa pāpikā. Yo ditṭhiyā rāgo, so na ditṭhi. Ditṭhi na rāgo. Aññā ditṭhi, añño rāgo. Yā ca ditṭhi yo ca rāgo, ayam vuccati ditṭhirāgo. Tāya ca ditṭhiyā tena ca rāgena samannāgato puggalo ditṭhirāgaratto. Ditṭhirāgaratte puggale dinnam dānam na mahapphalam hoti na mahānisamṣam. Tam kissa hetu? Ditṭhi hissa pāpikā assādadiṭṭhi micchādiṭṭhi.

Ditṭhikathā

Micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa dveva gatiyo- nirayo vā tiracchānayoni vā. Micchā- diṭṭhikassa purisapuggalassa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattam̄ samādinnam̄, yañca vacīkammaṁ ...pe... yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattam̄ samādinnam̄, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca pañidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā anīṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattanti. Tam̄ kissa hetu? Diṭṭhi hissa pāpikā. Seyyathāpi nimbabijam̄ vā kosātakibijam̄ vā tittakālābubijam̄ vā allāya pathaviyā nikkhittam̄ yañceva pathavirasaṁ upādiyati yañca āporasam̄ upādiyati, sabbam̄ tam̄ tittakattāya kaṭukattāya asātattāya saṃvattati. Tam̄ kissa hetu? Bījam̄ hissa pāpikam̄. Evamevaṁ micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattam̄ samādinnam̄ yañca vacīkammaṁ ...pe... yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattam̄ samādinnam̄, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca pañidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā anīṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattanti. Tam̄ kissa hetu? Diṭṭhi hissa pāpikā assādadiṭṭhi

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

micchādiṭṭhi.

Micchādiṭṭhi diṭṭhigataṁ diṭṭhigahanaṁ ...pe...
diṭṭhābhiniveso diṭṭhiparāmāso- imehi atṭhārasahi
ākārehi pariyoṭṭhitacittassa saññogo.

Atthi saññojanāni ceva diṭṭhiyo ca, atthi
saññojanāni na ca diṭṭhiyo. Katamāni saññojanāni
ceva diṭṭhiyo ca? Sakkāyadiṭṭhi, sīlabbataparāmāso-
imāni saññojanāni ceva diṭṭhiyo ca. Katamāni
saññojanāni, na ca diṭṭhiyo? Kāmarāgasaññoja-
nam, paṭighasaññojanam, mānasaññojanam,
vicikicchāsaññojanam, bhavarāgasaññojanam,
issāsaññojanam, macchariyasaññojanam, anunaya-
saññojanam, avijjāsaññojanam- imāni saññojanāni,
na ca diṭṭhiyo. Assādadiṭṭhiyā imehi pañcatiṁsāya
ākārehi abhiniveso hoti.

Assādadiṭṭhiniddeso paṭhamo.

2. Attānudiṭṭhiniddeso

130. Attānudiṭṭhiyā katamehi vīsatiyā ākārehi
abhiniveso hoti? Idha assutavā puthujano ariyānam
adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme

Ditṭhikathā

avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhamma-
ssa akovidō sappurisadhamme avinīto rūpaṁ attato
samanupassati rūpavantam vā attānam attani vā
rūpaṁ rūpasmiṁ vā attānam; vedanam ...pe...
saññam ...pe... saṅkhāre ...pe... viññāṇam attato
samanupassati viññāṇavantam vā attānam attani vā
viññāṇam viññāṇasmiṁ vā attānam.

131. Katham rūpaṁ attato samanupassati? Idhekacco pathavīkasiṇam attato samanupassati- “yam pathavīkasiṇam, so aham; yo aham, tam pathavīkasiṇan”ti. Pathavīkasiṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Seyyathāpi telappadīpassa jhāyato “yā acci so vaṇṇo, yo vaṇṇo sā accī”ti-acciñca vaṇṇañca advayaṁ samanupassati. Evamevaṁ idhekacco pathavīkasiṇam attato samanupassati- “yam pathavīkasiṇam, so aham; yo aham, tam pathavīkasiṇan”ti. Pathavīkasiṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayaṁ paṭhamā rūpavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ...pe... attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi. Micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa dveva gatiyo ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo.

Idhekacco āpokasiṇam...tejokasiṇam...vāyokasiṇam...nīlakasiṇam...pītakasiṇam...lohitakasiṇam... odātakasiṇam attato samanupassati- “yām odātakasiṇam, so aham; yo aham, tam odātakasiṇan”ti. Odātakasiṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Seyyathāpi telappadipassa jhāyato “yā acci, so vaṇṇo; yo vaṇṇo, sā acci”ti- acciñca vaṇṇañca advayaṁ samanupassati. Evameva idhekacco ...pe... odātakasiṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā rūpavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evam rūpaṁ attato samanupassati.

Katham rūpavantam attānam samanupassati? Idhekacco vedanam... saññam... saṅkhāre... viññānam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā

Ditṭhikathā

iminā rūpena rūpavā”ti. Rūpavantam attānam samanupassati. Seyyathāpi rukkho chāyāsampa-nno assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “ayaṁ rukkho, ayaṁ chāyā. Añño rukkho, aññā chāyā. So kho panāyaṁ rukkho imāya chāyāya chāyāvā”ti. Chāyāvantam rukkham samanupassati. Evamevaṁ idhekacco vedanam ...pe... saññam... saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana ayam attā iminā rūpena rūpavā”ti. Rūpavantam attānam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayaṁ dutiyā rūpavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchā-ditṭhi ditṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Evaṁ rūpavantam attānam samanupassati.

Kathaṁ attani rūpaṁ samanupassati? idhekacco vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati. tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. imasmiñca pana attani idam rūpan”ti. attani rūpaṁ samanupassati. seyyathāpi puppham gandhasampannam assa. tamenam

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

puriso evam vadeyya- “idaṁ puppham, ayam gandho; aññam puppham, añño gandho. so kho panāyam gandho imasmim pupphe”ti. pupphasmim gandham samanupassati. evamevaṁ idhekacco vedanam ...pe... saññam... saṅkhāre... viññānam attato samanupassati. tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. imasmiñca pana attani idam rūpan”ti. attani rūpam samanupassati. abhinivesaparāmāso ditthi. ditthi na vatthu, vatthu na ditthi. aññā ditthi, aññam vatthu. yā ca ditthi yañca vatthu- ayam tatiyā rūpavatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchāditṭhi ditṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditthiyo. evam attani rūpam samanupassati.

Kathaṁ rūpasmiṁ attānam samanupassati? idhekacco vedanam ...pe... saññam... saṅkhāre... viññānam attato samanupassati. tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. so kho pana me ayam attā imasmim rūpe”ti. rūpasmiṁ attānam samanupassati. seyyathāpi maṇi karaṇḍake pakkhitto assa. tamenam puriso evam vadeyya- “ayam maṇi, ayam karaṇḍako. añño maṇi, añño karaṇḍako. so kho panāyam maṇi imasmim

Ditṭhikathā

karaṇḍake”ti. karaṇḍakasmiṁ maṇīṁ samanupassati. evamevaṁ idhekacco vedanāṁ ...pe... saññāṁ... saṅkhāre... viññāṇāṁ attato samanupassati. tassa evāṁ hoti- “ayaṁ kho me attā. so kho pana me ayaṁ attā imasmīṁ rūpe”ti. rūpasmiṁ attānaṁ samanupassati. abhinivesaparāmāso ditṭhi. ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. aññā ditṭhi, aññāṁ vatthu. yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayaṁ catutthā rūpavatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchāditṭhi ditṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. evāṁ rūpasmiṁ attānaṁ samanupassati.

132. Kathāṁ vedanāṁ attato samanupassati? idhekacco cakkhusamphassajāṁ vedanāṁ sotasamphassajāṁ vedanāṁ ghānasamphassajāṁ vedanāṁ jivhāsamphassajāṁ vedanāṁ kāyasamphassajāṁ vedanāṁ manosamphassajāṁ vedanāṁ attato samanupassati. “yā mano samphassajā vedanā so aham, yo aham sā mano samphassajā vedanā”ti- mano samphassajāṁ vedanañca attañca advayaṁ samanupassati. seyyathāpi telappadīpassa jhāyato “yā acci so vaṇṇo, yo vaṇṇo sā accī”ti-

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

acciñca vaṇṇañca advayaṁ samanupassati. evamevaṁ idhekacco manoṣamphassajā vedanā attato samanupassati. “yā manoṣamphassajā vedanā so ahaṁ, yo ahaṁ sā manoṣamphassajā vedanā”ti- manoṣamphassajā vedanañca attañca advayaṁ samanupassati. abhinivesaparāmāso diṭṭhi. diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. aññā diṭṭhi, aññāmaṁ vatthu. yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā vedanāvatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. evam vedanā attato samanupassati.

Kathaṁ vedanāvantam attānam samanupassati? idhekacco saññāmaṁ ...pe... saṅkhāre... viññānaṁ... rūpaṁ attato samanupassati. tassa evam hoti- “ayam kho me attā. so kho pana me ayam attā imāya vedanāya vedanāvā”ti. vedanāvantam attānam samanupassati. seyyathāpi rukkho chāyāsampanno assa. tamenam puriso evam vadeyya- “ayam rukkho, ayam chāyā. añño rukkho, aññā chāyā. so kho panāyam rukkho imāya chāyāya chāyāvā”ti. chāyāvantam rukkham samanupassati. evamevaṁ idhekacco saññāmaṁ ...pe... saṅkhāre...

Dīṭṭhikathā

viññāṇam... rūpam attato samanupassati. tassa evam hoti- "ayam kho me attā. so kho pana me ayam attā imāya vedanāya vedanāvā"ti. vedanāvantam attānam samanupassati. abhinivesaparāmāso dīṭṭhi. dīṭṭhi na vatthu, vatthu na dīṭṭhi. aññā dīṭṭhi, aññam vatthu. yā ca dīṭṭhi yañca vatthu-ayam dutiyā vedanāvatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchādīṭṭhi dīṭṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca dīṭṭhiyo. evam vedanāvantam attānam samanupassati.

Kathaṁ attani vedanam samanupassati?
idhekacco saññam ...pe... saṅkhāre... viññāṇam... rūpam attato samanupassati. tassa evam hoti- "ayam kho me attā. imasmiñca pana attani ayam vedanā"ti. attani vedanam samanupassati. seyyathāpi puppham gandhasampannam assa. tamenam puriso evam vadeyya- "idaṁ puppham, ayam gandho; aññam puppham, añño gandho. so kho panāyam gandho imasmiñ pupphe"ti. pupphasmiñ gandham samanupassati. evamevam idhekacco saññam ...pe... saṅkhāre... viññāṇam... rūpam attato samanupassati. tassa evam hoti- "ayam kho

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

me attā. imasmiñca pana attani ayaṁ vedanā”ti. attani vedanam̄ samanupassati. abhinivesaparāmāso ditṭhi. ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. aññā ditṭhi, aññam̄ vatthu. yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayaṁ tatiyā vedanāvatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. evam̄ attani vedanam̄ samanupassati.

Katham̄ vedanāya attānam̄ samanupassati? idhekacco saññam̄ ...pe... saṅkhāre... viññāṇam̄... rūpam̄ attato samanupassati. tassa evam̄ hoti- “ayaṁ kho me attā. so kho pana me ayaṁ attā imāya vedanāyā”ti. vedanāya attānam̄ samanupassati. seyyathāpi maṇi karaṇḍake pakkhitto assa. tamenam̄ puriso evam̄ vadeyya- “ayaṁ maṇi, ayaṁ karaṇḍako. añño maṇi, añño karaṇḍako. so kho panāyaṁ maṇi imasmim̄ karaṇḍake”ti. karaṇḍakasmim̄ maṇim̄ samanupassati. evamevaṁ idhekacco saññam̄... saṅkhāre... viññāṇam̄... rūpam̄ attato samanupassati. tassa evam̄ hoti- “ayaṁ kho me attā. so kho pana me ayaṁ attā imāya vedanāyā”ti. vedanāya attānam̄ samanupassati. abhinivesaparāmāso ditṭhi. ditṭhi na

Ditṭhikathā

vatthu, vatthu na ditṭhi. aññā ditṭhi, aññam vatthu. yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam catutthā vedanāvatthukā attānudiṭṭhi. attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ... pe ... imānisāññojanāni, na ca ditṭhiyo. evam vedanāya attānam samanupassati.

133. Katham saññam attato samanupassati? Idhekacco cakkhusamphassajam saññam ... pe... sotasamphassajam saññam... ghānasamphassajam saññam... jivhāsamphassajam saññam... kāyasamphassajam saññam... manosamphassajam saññam attato samanupassati. Yā manosamphassajā saññā so aham, yo aham sā manosamphassajā saññā"ti. Manosamphassajam saññañca attañca advayam samanupassati. Seyyathāpi telappadīpassa jhāyato "yā acci so vaṇṇo, yo vaṇṇo sā accī"ti- acciñca vaṇṇañca advayam samanupassati. Evamevam idhekacco manosamphassajam saññam attato samanupassati- "yā manosamphassajā saññā so aham, yo aham sā manosamphassajā saññā"ti. Manosamphassajam saññañca attañca advayam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā saññāvatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchāditṭhi ditṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Evam saññam attato samanupassati.

Katham saññāvantam attānam samanupassati? Idhekacco saṅkhāre ...pe... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayaṁ attā imāya saññāya saññāvā”ti. Saññāvantam attānam samanupassati. Seyyathāpi rukkho chāyāsampanno assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “ayaṁ rukkho, ayaṁ chāyā. Añño rukkho, aññā chāyā. So kho panāyaṁ rukkho imāya chāyāya chāyāvā”ti. Chāyāvantam rukkham samanupassati. Evamevaṁ idhekacco saṅkhāre ... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayaṁ attā imāya saññāya saññāvā”ti. Saññāvantam attānam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam dutiyā

Dīṭṭhikathā

saññāvatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evam saññāvantam attānam samanupassati.

Katham attani saññam samanupassati? Idhekacco saṅkhāre ...pe... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. Imasmiñca pana attani ayam saññā”ti. Attani saññam samanupassati. Seyyathāpi puppham gandhasampannam assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “idam puppham, ayam gandho. Aññam puppham, añño gandho. So kho panāyam gandho imasmiñ pupphe”ti. Pupphasmim gandham samanupassati. Evamevam idhekacco saṅkhāre... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. Imasmiñca pana attani ayam saññā”ti. Attani saññam samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam tatiyā saññāvatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evam attani saññam

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

samanupassati.

Katham saññāya attānam samanupassati? Idhekacco saṅkhāre ...pe... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti- "ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā imāya saññāyā"ti. Saññāya attānam samanupassati. Seyyathāpi maṇi karaṇḍake pakkhitto assa. Tamenam puriso evam vadeyya- "ayam maṇi, ayam karaṇḍako. Añño maṇi, añño karaṇḍako. So kho panāyaṁ maṇi imasmim karaṇḍake"ti. Karaṇḍakasmiṁ maṇīm samanupassati. Evameva idhekacco saṅkhāre... viññāṇam... rūpam... vedanam attato samanupassati. Tassa evam hoti- "ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā imāya saññāyā"ti. Saññāya attānam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam catutthā saññāvatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni na ca ditṭhiyo. Evam saññāya attānam samanupassati.

Diṭṭhikathā

134. Katham saṅkhāre attato samanupassati? Idhekacco cakkhusamphassajam cetanam sotasamphassajam cetanam ghānasamphassajam cetanam jivhāsamphassajam cetanam kāyasamphassajam cetanam manosamphassajam cetanam attato samanupassati. “Yā manosamphassajā cetanā, so aham; yo aham sā manosamphassajā cetanā”ti- manosamphassajam cetanañca attañca advayañ samanupassati. Seyyathāpi telappadīpassa jhāyato “yā acci so vaṇṇo, yo vaṇṇo sā accī”ti- acciñca vaṇṇañca advayañ samanupassati. Evamevañ idhekacco manosamphassajam cetanam attato samanupassati. “Yā manosamphassajā cetanā so aham, yo aham sā manosamphassajā cetanā”ti- manosamphassajam cetanañca attañca advayañ samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā saṅkhāravatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evañ saṅkhāre attato samanupassati.

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

Katham saṅkhāravantam attānam samanupassati? Idhekacco viññāṇam... rūpam... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayam attā imehi saṅkhārehi saṅkhāravā”ti. Saṅkhāravantam attānam samanupassati. Seyyathāpi rukkho chāyāsampanno assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “ayaṁ rukkho, ayam chāyā. Añño rukkho, aññā chāyā. So kho panāyam rukkho imāya chāyāya chāyāvā”ti. Chāyāvantam rukkham samanupassati. Evameva idhekacco viññāṇam... rūpam... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayam attā. Imehi saṅkhārehi saṅkhāravā”ti. Saṅkhāravantam attānam samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayaṁ dutiyā saṅkhāravatthukā attānudiṭṭhi. Attā-nudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evam saṅkhāravantam attānam samanupassati.

Katham attani saṅkhāre samanupassati?

Dīṭṭhikathā

Idhekacco viññāṇam... rūpaṁ... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. Imasmiñca pana attani ime saṅkhārā”ti. Attani saṅkhāre samanupassati. Seyyathāpi pupphaṁ gandhasampannam assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “idam pupphaṁ, ayam gandho; aññam pupphaṁ, añño gandho. So kho panāyaṁ gandho imasmiṁ puphe”ti. Pupphasmim gandham samanupassati. Evamevaṁ idhekacco viññāṇam... rūpaṁ... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. Imasmiñca pana attani ime saṅkhārā”ti. Attani saṅkhāre samanupassati. Abhinivesaparāmāśo dīṭṭhi. Dīṭṭhi na vatthu, vatthu na dīṭṭhi. Aññā dīṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca dīṭṭhi yañca vatthu- ayam tatiyā saṅkhāravatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādīṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca dīṭṭhiyo. Evam attani saṅkhāre samanupassati.

Kathaṁ saṅkhāresu attānam samanupassati? Idhekacco viññāṇam... rūpaṁ... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. So kho pana me ayam

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

attā imesu saṅkhāresū”ti. Saṅkhāresu attānam samanupassati. Seyyathāpi maṇi karaṇḍake pakkhitto assa. Tamenam puriso evam vadeyya-“ayam maṇi, ayam karaṇḍako. Añño maṇi, añño karaṇḍako. So kho panāyam maṇi imasmiṁ karaṇḍake”ti. Karaṇḍakasmīṁ maṇīṁ samanupassati. Evameva idhekacco viññāṇam... rūpam... vedanam... saññam attato samanupassati. Tassa evam hoti-“ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā imesu saṅkhāresū”ti. Saṅkhāresu attānam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam catutthā saṅkhāravatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Evam saṅkhāresu attānam samanupassati.

135. Katham viññāṇam attato samanupassati? Idhekacco cakkhuviññāṇam... sotaviññāṇam... ghānaviññāṇam... jivhāviññāṇam kāyaviññāṇam... manoviññāṇam attato samanupassati. “Yaṁ manoviññāṇam, so ahaṁ; yo ahaṁ, taṁ mano-

Ditṭhikathā

viññāṇan”ti- manoviññāṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Seyyathāpi telappadīpassa jhāyato “yā acci so vaṇṇo, yo vaṇṇo sā accī”ti- acciñca vaṇṇañca advayaṁ samanupassati. Evamevaṁ idhekacco manoviññāṇam attato samanupassati. “Yaṁ manoviññāṇam, so ahaṁ; yo ahaṁ tam manoviññāṇan”ti- manoviññāṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññāmaṁ vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā viññāṇavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Evaṁ viññāṇam attato samanupassati.

Katham viññāṇavantam attānam samanupassati? Idhekacco rūpaṁ... vedanam... saññam... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā iminā viññāṇena viññāṇavā”ti. Viññāṇavantam attānam samanupassati. Seyyathāpi rukkho chāyāsampanno assa. Tamenam puriso evam vadeyya- “ayaṁ rukkho, ayaṁ chāyā. Añño rukkho, aññā chāyā. So kho panāyaṁ rukkho imāya

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

chāyāya chāyāvā”ti. Chāyāvantam rukkham samanupassati. Evamevaṁ idhekacco rūpaṁ... vedanam... saññam... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evaṁ hoti- “ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayam attā iminā viññāṇena viññāṇavā”ti. Viññāṇavantam attānam samanupassati. Abhini- vesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññaṁ vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayaṁ dutiyā viññāṇavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evaṁ viññāṇavantam attānam samanupassati.

Katham attani viññāṇam samanupassati? Idhekacco rūpaṁ... vedanam... saññam... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evaṁ hoti- “ayaṁ kho me attā. Imasmiñca pana attani idam viññāṇan”ti. Attani viññāṇam samanupassati. Seyyathāpi pupphaṁ gandhasampannam assa. Tamenam puriso evaṁ vadeyya- “idam pupphaṁ, ayaṁ gandho; añnam pupphaṁ, añño gandho. So kho panāyaṁ gandho imasmiṁ puphe”ti. Pupphasmim gandhaṁ samanupassati. Evamevaṁ

Ditṭhikathā

idhekacco rūpaṁ... vedanāṁ... saññāṁ... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evam hoti- "ayaṁ kho me attā. Imasmiñca pana attani idam viññāṇan"ti. Attani viññāṇam samanupassati. Abhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññāṁ vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayaṁ tatiyā viññāṇavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Evam attani viññāṇam samanupassati.

Katham viññāṇasmīm attānam samanupassati? Idhekacco rūpaṁ... vedanāṁ... saññāṁ... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evam hoti- "ayaṁ kho me attā. So kho pana me ayaṁ attā imasmīm viññāṇe"ti. Viññāṇasmīm attānam samanupassati. Seyyathāpi maṇi karaṇḍake pakkhitto assa. Tamenam puriso evam vadeyya- "ayaṁ maṇi, ayaṁ karaṇḍako. Añño maṇi, añño karaṇḍako. So kho panāyam maṇi imasmīm karaṇḍake"ti. Karaṇḍakasmīm maṇīm samanupassati. Evamevam idhekacco rūpaṁ... vedanāṁ... saññāṁ... saṅkhāre attato samanupassati. Tassa evam hoti- "ayaṁ kho me attā. So kho pana me

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

ayam attā imasmim viññāne”ti. Viññāṇasmiṁ attānaṁ samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam catutthā viññāṇavatthukā attānudiṭṭhi. Attānudiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evam viññāṇasmiṁ attānaṁ samanupassati. Attānudiṭṭhiyā imehi vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti.

Attānudiṭṭhiniddeso dutiyo.

3. Micchādiṭṭhiniddeso

136. Micchādiṭṭhiyā katamehi dasahākārehi abhiniveso hoti? “Natthi dinnan”ti- vatthu. Evamvādo micchābhinivesaparāmāso diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā micchāvatthukā micchādiṭṭhi. Micchādiṭṭhi diṭṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. “Natthi yiṭṭhan”ti- vatthu ...pe... “natthi hutan”ti- vatthu... “natthi sukatadukkaṭānam kammānam phalam

Ditṭhikathā

vipāko”ti- vatthu... “natthi ayam loko”ti- vatthu... “natthi paro loko”ti- vatthu ... “natthi mātā”ti- vatthu... “natthi pitā”ti- vatthu... “natthi sattā opapātikā”ti- vatthu... “natthi loke samañabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokam, parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī”ti- vatthu. Evamvādo micchābhinivesaparāmāso ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam dasamā micchāvattukā micchāditṭhi. Micchāditṭhi ditṭhivipatti ...pe... micchāditṭhikassa purisapuggalassa dveva gatiyo ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. Micchāditṭhiyā imehi dasahākārehi abhiniveso hoti.

Micchāditṭhiniddeso tatiyo.

4. Sakkāyaditṭhiniddeso

137. Sakkāyaditṭhiyā katamehi vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti? Idha assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

avinīto rūpam attato samanupassati rūpavantaṁ vā attānam attani vā rūpam rūpasmiṁ vā attānam. Vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati viññāṇavantaṁ vā attānam attani vā viññāṇam viññāṇasmiṁ vā attānam.

Katham rūpam attato samanupassati?
Idhekacco pathavikasiṇam ...pe... odātakasiṇam attato samanupassati. "Yam odātakasiṇam, so aham; yo aham, tam odātakasiṇan"ti- odātakasiṇañca attañca advayaṁ samanupassati. Seyyathāpi telappadīpassa jhāyato ...pe... evamevaṁ idhekacco odātakasiṇam attato samanupassati. Abhinivesaparāmāso diṭṭhi ...pe... ayaṁ paṭhamā rūpavatthukā sakkāyadiṭṭhi. Sakkāyadiṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evaṁ rūpam attato samanupassati ...pe... sakkāyadiṭṭhiyā imehi vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti.

Sakkāyadiṭṭhiniddeso catuttho.

5. Sassatadiṭṭhiniddeso

138. Sakkāyavatthukāya sassatadiṭṭhiyā

Ditthikathā

katamehi pannarasahi ākārehi abhiniveso hoti? Idha assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpavantaṁ vā attānam attani vā rūpaṁ rūpasmiṁ vā attānam. Vedanāvantam vā attānam ... pe... saññāvantam vā attānam... saṅkhārvantam vā attānam... viññāṇavantam vā attānam attani vā viññāṇam viññāṇasmiṁ vā attānam.

Kathaṁ rūpavantaṁ attānam samanupassati? Idhekacco vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati. Tassa evam hoti- “ayam kho me attā. So kho pana me ayam attā iminā rūpena rūpavā”ti. Rūpavantaṁ attānam samanupassati. Seyyathāpi rukkho chāyāsampanno assa. Tamenām puriso evam vadeyya- “ayam rukkho, ayam chāyā; añño rukkho, aññā chāyā. So kho panāyam rukkho imāya chāyāya chāyāvā”ti. Chāyāvantam rukkham samanupassati. Evamevaṁ idhekacco vedanām ...pe... ayam paṭhamā sakkā-yavatthukā sassatadiṭṭhi. Sassata-

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

diṭṭhi micchādiṭṭhi ... pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Evaṁ rūpavantaṁ attānam samanupassati ... pe... sakkā-yavatthukāya sassatadiṭṭhiyā imehi pannarasahi ākārehi abhiniveso hoti.

Sassatadiṭṭhiniddeso pañcamo.

6. Ucchedadidiṭṭhiniddeso

139. Sakkāyavatthukāya ucchedadidiṭṭhiyā katamehi pañcahi ākārehi abhiniveso hoti? Idha assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpaṁ attato samanupassati, vedanām attato samanupassati, saññām attato samanupassati, saṅkhāre attato samanupassati, viññāṇam attato samanupassati.

Kathāṁ rūpaṁ attato samanupassati? Idhe kacco pathavikasiṇām ... pe... odātakasiṇām attato samanupassati. "Yam odātakasiṇām, so aham; yo aham, tam odātakasiṇān"ti- odātakasiṇānca attañca advayaṁ samanupassati. Seyyathāpi

Dīṭṭhikathā

telappadipassa jhāyato ... pe... ayam paṭhamā sakkāyavatthukā ucchedadīṭṭhi. Ucchedadīṭṭhi micchādīṭṭhi ... pe... imāni saññojanāni, na ca dīṭṭhiyo. Evam rūpam attato samanupassati ... pe... sakkāyavatthukāya ucchedadīṭṭhiyā imehi pañcahi ākārehi abhiniveso hoti.

Ucchedadīṭṭhiniddeso chaṭṭho.

7. Antaggāhikādīṭṭhiniddeso

140. Antaggāhikāya dīṭṭhiyā katamehi paññāsāya ākārehi abhiniveso hoti? "Sassato loko"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? "Asassato loko"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti? "Antavā loko"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā... "anantavā loko"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā... "tam jivam tam sariran"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā... "añnam jivam añnam sariran"ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā... "hoti tathāgato param marañā"ti ... pe ... na hoti tathāgato param marañā"ti... "hoti ca na ca hoti tathāgato param marañā"ti... "neva hoti na na hoti tathāgato param marañā"ti- antaggā-

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

hikāya diṭṭhiyā katihākārehi abhiniveso hoti?

“Sassato loko”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso hoti ...pe... “neva hoti na na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Ka] “sassato loko”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpam loko ceva sassataṁ cāti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “sassato loko”ti- antaggāhikā diṭṭhi. Antaggāhikā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo.

Vedanā loko ceva sassatā cāti ...pe... saññā loko ceva sassatā cāti ...pe... saṅkhārā loko ceva sassatā cāti ...pe... viññāṇam loko ceva sassa- tañcāti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam pañcamī sassato lokoti- antaggāhikā diṭṭhi. Antaggāhikā diṭṭhi micchādiṭṭhi

Ditṭhikathā

...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. "Sassato loko"ti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Kha] "asassato loko"ti- antaggāhikāya ditṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpaṁ loko ceva asassatañcāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi ...pe... ayam paṭhamā "asassato loko"ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ditṭhivipatti ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Vedanā loko ceva asassatā cāti ...pe... saññā loko ceva asassatā cāti ...pe... saṅkhārā loko ceva asassatā cāti ...pe... viññāṇam loko ceva asassatañcāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. "Asassato loko"ti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Ga] "antavā loko"ti- antaggāhikāya ditṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Idhekacco

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

parittam okāsam nīlakato pharati. Tassa evam hoti- “antavā ayaṁ loko parivaṭumo”ti. Antasaññī hoti. Yaṁ pharati, tam vatthu ceva loko ca. Yena pharati, so attā ceva loko cāti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “antavā loko”ti antaggāhikā diṭṭhi. Antaggāhikā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo.

Idhekacco parittam okāsam pītakato pharati... lohitakato pharati... odātakato pharati... obhāsakato pharati. Tassa evam hoti- “antavā ayaṁ loko parivaṭumo”ti. Antasaññī hoti. Yaṁ pharati tam vatthu ceva loko ca. Yena pharati so attā ceva loko cāti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi ...pe... antavā lokoti- antaggāhikāya diṭṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Gha] “anantavā loko”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Idhekacco vipulam okāsam nīlakato pharati. Tassa

Ditṭhikathā

evam hoti- “anantavā ayam loko apariyanto”ti. Anantasaññī hoti. Yam pharati tam vatthu ceva loko ca; yena pharati so attā ceva loko cāti-abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “anantavā loko”ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Idhekacco vipulam okāsam pītakato pharati... lohitakato pharati... odātakato pharati... obhāsakato pharati. Tassa evam hoti- “anantavā ayam loko apariyanto”ti. Anantasaññī hoti. Yam pharati tam vatthu ceva loko ca; yena pharati so attā ceva loko cāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi ...pe... anantavā lokoti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Na] “tam jivam tam sarīran”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpaṁ jivāñceva sarīrañca; yam jivam tam sarīram, yam sarīram tam jīvanti- abhinivesaparāmāso ditṭhi.

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “tam jīvam tam sarīran”ti- antaggāhikā diṭṭhi. Antaggāhikā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo.

Vedanā jīvā ceva sarīram ca... saññā jīvā ceva sarīram ca... saṅkhārā jīvā ceva sarīram ca... viññāṇam jīvañceva sarīrañca; yam jīvam tam sarīram, yam sarīram tam jīvanti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi ...pe... “tam jīvam tam sarīran”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Ca] “aññam jīvam aññam sarīran”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpañ sarīram, na jīvam; jīvam na sarīram. Aññam jīvam aññam sarīranti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “aññam jīvam aññam

Ditṭhikathā

sarīran”ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Vedanā sarīram, na jīvam... saññā sarīram, na jīvam... saṅkhārā sarīram, na jīvam... viññānam sarīram, na jīvam; jīvam na sarīram. Aññam jīvam, aññam sarīranti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi ...pe... aññam jīvam, aññam sarīranti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Cha] “hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpam idheva marañadhammam. Tathāgato kāyassa bhedā hotipi tiṭṭhatipi uppajjatipi nibbattatipīti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Vedanā idheva marañadhammā ...pe...

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

saññā idheva marañadhammā... saṅkhārā idheva marañadhammā... viññāṇam idheva marañadhammam. Tathāgato kāyassa bhedā hotipi tiṭṭhatipi uppajjatipi nibbattatipīti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi ...pe... “hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Ja] “na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā kata mehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpaṁ idheva marañadhammam. Tathāgatopi kāyassa bhedā ucchijjati vinassati; na hoti tathāgato param marañāti- abhinivesaparāmāso ditṭhi. Tāya ditṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññaṁ vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu-ayaṁ paṭhamā “na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Vedanā idheva marañadhammā ...pe... saññā idheva marañadhammā... saṅkhārā idheva marañadhammā... viññāṇam idheva marañadhammam. Tathāgatopi kāyassa bhedā ucchijjati

Dīṭṭhikathā

vinassati. “Na hoti tathāgato param maraṇā”ti-abhinivesaparāmāso dīṭṭhi. Tāya dīṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā dīṭṭhi ... pe ... “na hoti tathāgato param maraṇā”ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Jha] “hoti ca na ca hoti tathāgato param maraṇā”ti- antaggāhikāya dīṭṭhiyā katamehi pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpaṃ idheva maraṇadhammam. Tathāgato kāyassa bhedā hoti ca na ca hotīti- abhinivesaparāmāso dīṭṭhi. Tāya dīṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā dīṭṭhi. Dīṭṭhi na vatthu, vatthu na dīṭṭhi. Aññā dīṭṭhi, aññāmaṃ vatthu. Yā ca dīṭṭhi yañca vatthu- ayam paṭhamā “hoti ca na ca hoti tathāgato param maraṇā”ti- antaggāhikā dīṭṭhi. Antaggāhikā dīṭṭhi micchādīṭṭhi ... pe ... imāni saññojanāni na ca dīṭṭhiyo.

Vedanā idheva maraṇadhammā ... pe ... saññā idheva maraṇadhammā... saṅkhārā idheva maraṇadhammā... viññāṇam idheva maraṇadhammam. Tathāgato kāyassa bhedā hoti ca na ca hotīti- abhinivesaparāmāso dīṭṭhi. Tāya dīṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā dīṭṭhi ... pe ... “hoti ca na ca hoti

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

tathāgato param maraṇā”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā-
imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti.

[Ña] “neva hoti na na hoti tathāgato param
maraṇā”ti- antaggāhikāya diṭṭhiyā katamehi
pañcahākārehi abhiniveso hoti? Rūpam idheva
maraṇadhammaṁ. Tathāgato kāyassa bhedā param
maraṇā neva hoti na na hotīti- abhinivesa-
parāmāso diṭṭhi. Tāya diṭṭhiyā so anto gahitoti-
antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi,
aññā diṭṭhi, aññaṁ vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu-
ayaṁ paṭhamā “neva hoti na na hoti tathāgato param
maraṇā”ti- antaggāhikā diṭṭhi. Antaggāhikā diṭṭhi
micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca
diṭṭhiyo.

Vedanā idheva maraṇadhammā ...pe... sañ-
ñā idheva maraṇadhammā... saṅkhārā idheva
maraṇadhammā... viññāṇaṁ idheva maraṇadham-
maṁ. Tathāgato kāyassa bhedā param maraṇā neva
hoti na na hotīti- abhinivesaparāmāso diṭṭhi. Tāya
diṭṭhiyā so anto gahitoti- antaggāhikā diṭṭhi. Diṭṭhi na
vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññaṁ vatthu. Yā
ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam pañcamī “neva hoti na

Ditṭhikathā

na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikā ditṭhi. Antaggāhikā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. “Neva hoti na na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā imehi pañcahākārehi abhiniveso hoti. Antaggāhikāya ditṭhiyā imehi paññāsāya ākārehi abhiniveso hoti.

Antaggāhikāditṭhiniddeso sattamo.

8. Pubbantānudiṭṭhiniddeso

141. Pubbantānudiṭṭhiyā katamehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti? Cattāro sassatavādā, cattāro ekaccasassatikā, cattāro antānantikā, cattāro amarāvikkhepikā, dve adhiccasamuppannikā- pubbantānudiṭṭhiyā imehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti.

ānudiṭṭhiniddeso aṭṭhamo.

9. Aparantānudiṭṭhiniddeso

142. Aparantānudiṭṭhiyā katamehi catucattālīsāya ākārehi abhiniveso hoti? Sojasa saññivādā,

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

aṭṭha asaññivādā, aṭṭha nevasaññināsaññivādā, satta ucchedavādā, pañca diṭṭhadhammanibbānavādā-aparantānudiṭṭhiyā imehi catucattālīsāya ākārehi abhiniveso hoti.

Aparantānudiṭṭhiniddeso navamo.

10-12. Saññojanikādidiṭṭhiniddeso

143. Saññojanikāya diṭṭhiyā katamehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti? Yā diṭṭhi diṭṭhigataṁ diṭṭhigahanaṁ ...pe... diṭṭhābhiniveso diṭṭhiparāmāso- saññojanikāya diṭṭhiyā imehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti.

144. “Ahan”ti- mānavinibandhāya diṭṭhiyā katamehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti? Cakkhu ahanti- abhinivesaparāmāso. Ahanti- mānavinibandhā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññaṁ vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayaṁ paṭhamā “ahan”ti- mānavinibandhā diṭṭhi. Mānavinibandhā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññoja-nāni, na ca diṭṭhiyo.

Ditṭhikathā

Sotam̄ ahanti ...pe... ghānam̄ ahanti ...pe... jivhā ahanti ...pe... kāyo ahanti ...pe... mano ahanti ...pe... rūpā ahanti ...pe... dhammā ahanti... cakkhuviññānam̄ ahanti ...pe... manoviññānam̄ ahanti- abhinivesaparāmāso. Ahanti- mānavinibandhā ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam̄ vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam̄ aṭṭhārasamī “ahan”ti- mānavinibandhā ditṭhi. Mānavinibandhā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo. “Ahan”ti- mānavinibandhāya ditṭhiyā imehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti.

145. “Maman”ti- mānavinibandhāya ditṭhiyā katamehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti? Cakkhu mamanti- abhinivesaparāmāso. Mamanti- mānavinibandhā ditṭhi. Ditṭhi na vatthu, vatthu na ditṭhi. Aññā ditṭhi, aññam̄ vatthu. Yā ca ditṭhi yañca vatthu- ayam̄ paṭhamā “maman”ti- mānavinibandhā ditṭhi. Mānavinibandhā ditṭhi micchāditṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca ditṭhiyo.

Sotam̄ mamanti ...pe... ghānam̄ mamanti

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

...pe... jivhā mamanti ...pe... kāyo mamanti ...pe... mano mamanti ...pe... rūpā mamanti ...pe... dhammā mamanti ...pe... cakkhuviññāṇam mamanti ...pe... manoviññāṇam mamanti abhinivesaparā-māso. Mamanti mānavinibandhā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññāvatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu- ayam aṭṭhārasamī “maman”ti- mānavinibandhā diṭṭhi. Mānavinibandhā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. “Maman”ti- mānavinibandhāya diṭṭhiyā imehi aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso hoti.

Saññojanikādidiṭṭhiniddeso dvādasamo.

13. Attavādapaṭisamayuttadidiṭṭhiniddeso

146. Attavādapaṭisamayuttāya diṭṭhiyā katamehi vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti? Idha assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisa-dhamme avinīto rūpaṁ attato samanupassati rūpavantam vā attānam attani vā rūpaṁ

Dīṭṭhikathā

rūpasmiṃ vā attānam ... pe... vedanam... saññam...
saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati
viññāṇavantaṃ vā attānam attani vā viññāṇam
viññāṇasmiṃ vā attānam ... pe....

Kathaṃ rūpaṃ attato samanupassati?
Idhekacco pathavikasiṇam ... pe... odātakasiṇam
attato samanupassati. "Yaṃ odātakasiṇam, so aham;
yo aham, taṃ odātakasiṇan"ti- odātakasiṇañca
attañca advayaṃ samanupassati. Seyyathāpi
telappadīpassa jhāyato "yā acci, so vaṇṇo; yo vaṇṇo,
sā accī"ti- acciñca vaṇṇañca advayaṃ samanu-
passati. Evamevaṃ idhekacco odātakasiṇam attato
samanupassati ... pe... ayam paṭhamā rūpavatthu-
kā attavādapaṭisaṃyuttā dīṭṭhi. Attavādapaṭisaṃyuu-
ttā dīṭṭhi micchādiṭṭhi ... pe... imāni saññojanāni, na
ca dīṭṭhiyo. Evam rūpaṃ attato samanupassati
... pe ... attavādapaṭisaṃyuttāya dīṭṭhiyā imehi
vīsatiyā ākārehi abhiniveso hoti.

Attavādapaṭisaṃyuttadiṭṭhiniddeso terasamo.

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

14. Lokavādapaṭisaṃyuttadiṭṭhiniddeso

147. Lokavādapaṭisaṃyuttāya diṭṭhiyā kata-mehi aṭṭhahi ākārehi abhiniveso hoti? Sassato attā ca loko cāti- abhinivesaparāmāso lokavādapaṭisaṃyuttā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā, diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu-ayaṃ paṭhamā lokavādapaṭisaṃyuttā diṭṭhi. Lokavādapaṭisaṃyuttā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññoja-nāni, na ca diṭṭhiyo.

Asassato attā ca loko cāti ...pe... sassato ca asassato ca attā ca loko cāti ...pe... neva sassato nāsassato attā ca loko cāti... antavā attā ca loko cāti... anantavā attā ca loko cāti... antavā ca anantavā ca attā ca loko cāti... neva antavā na anantavā attā ca loko cāti abhinivesaparāmāso lokavāda-paṭisaṃyuttā diṭṭhi. Diṭṭhi na vatthu, vatthu na diṭṭhi. Aññā diṭṭhi, aññam vatthu. Yā ca diṭṭhi yañca vatthu-ayaṃ aṭṭhamī lokavādapaṭisaṃyuttā diṭṭhi. Lokavādapaṭisaṃyuttā diṭṭhi micchādiṭṭhi ...pe... imāni saññojanāni, na ca diṭṭhiyo. Lokavādapaṭisaṃyuttāya diṭṭhiyā imehi aṭṭhahi ākārehi abhiniveso

Ditṭhikathā

hoti.

Lokavādapaṭisamṛtyuttadiṭṭhiniddeso cuddasamo.

15-16. Bhava-vibhavadiṭṭhiniddeso

148. Oliyanābhiniveso bhavadiṭṭhi. Atidhāvanābhiniveso vibhavadiṭṭhi. Assādadiṭṭhiyā pañcatiṁsāya ākārehi abhiniveso kati bhavadiṭṭhiyo, kati vibhavadiṭṭhiyo? Attānudiṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso kati bhavadiṭṭhiyo kati vibhavadiṭṭhiyo ...pe... lokavādapaṭisamṛtyuttāya diṭṭhiyā atṭhahi ākārehi abhiniveso kati bhavadiṭṭhiyo kati vibhavadiṭṭhiyo?

Assādadiṭṭhiyā pañcatiṁsāya ākārehi abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo. Attānudiṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso pannarasa bhavadiṭṭhiyo, pañca vibhavadiṭṭhiyo. Micchādiṭṭhiyā dasahi ākārehi abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo. Sakkāyadiṭṭhiyā vīsatiyā ākārehi abhiniveso pannarasa bhavadiṭṭhiyo, pañca vibhavadiṭṭhiyo. Sakkāyavatthukāya sassatadiṭṭhiyā pannarasahi ākārehi abhiniveso sabbāva tā bhavadiṭṭhiyo.

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

Sakkāyavatthukāya ucchedaditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo.

“Sassato loko”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā bhavadiṭṭhiyo. “Asassato loko”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo. “Antavā loko”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo. “Anantavā loko”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo. “Tam jivam tam sarīran”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo. “Aññam jivam aññam sarīran”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā bhavadiṭṭhiyo. “Hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā bhavadiṭṭhiyo. “Na hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo. “Hoti ca na ca hoti tathāgato param marañā”ti- antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo

Ditṭhikathā

“neva hoti na na hoti tathāgato param marañā”ti-
antaggāhikāya ditṭhiyā pañcahākārehi abhiniveso
siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo.

Pubbantānudiṭṭhiyā aṭṭhārasahi ākārehi
abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo.
Aparantānudiṭṭhiyā catucattārīsāya ākārehi abhini-
veso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo. Sañño-
janikāya ditṭhiyā aṭṭhārasahi ākārehi abhiniveso
siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo. Ahanti-
mānavinibandhāya ditṭhiyā aṭṭhārasahi ākārehi
abhiniveso sabbāva tā vibhavadiṭṭhiyo. Mamanti-
mānavinibandhāya ditṭhiyā aṭṭhārasahi ākārehi
abhiniveso sabbāva tā bhavadiṭṭhiyo. Attavādapaṭi-
saṃyuttāya ditṭhiyā visatiyā ākārehi abhiniveso
pannarasa bhavadiṭṭhiyo, pañca vibhavadiṭṭhiyo.
Lokavādapaṭisaṃyuttāya ditṭhiyā aṭṭhāhi ākārehi
abhiniveso siyā bhavadiṭṭhiyo, siyā vibhavadiṭṭhiyo.

Sabbāva tā ditṭhiyo assādadiṭṭhiyo. Sabbāva
tā ditṭhiyo attānudiṭṭhiyo. Sabbāva tā ditṭhiyo
micchādiṭṭhiyo. Sabbāva tā ditṭhiyo sakkāyaditṭhiyo.
Sabbāva tā ditṭhiyo antaggāhikā ditṭhiyo. Sabbāva tā
ditṭhiyo saññojanikā ditṭhiyo. Sabbāva tā ditṭhiyo

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

attavādapaṭisaṁyuttā ditṭhiyo.

Bhavañca ditṭhim vibhavañca ditṭhim,
etaṁ dvayam takkikā nissitāse;
tesaṁ nirodhamhi na hatthi ñāṇam,
yatthāyaṁ loko viparītasaññīti.

149. “Dvīhi, bhikkhave, ditṭhigatehi pariyuttitā devamanussā olīyanti eke, atidhāvanti eke; cakkhumanto ca passanti. Kathañca, bhikkhave, olīyanti eke? Bhavārāmā, bhikkhave, devamanussā bhavaratā bhavasammuditā. Tesam bhavanirodhāya dhamme desiyamāne cittam na pakkhandati na pasidati na santiṭhati nādhimuccati. Evaṁ kho, bhikkhave, olīyanti eke.

“Kathañca, bhikkhave, atidhāvanti eke? Bhaveneva kho paneke aṭṭiyamānā harāyamānā jigucchamānā vibhavam abhinandanti- “yato kira, bho, ayam attā kāyassa bhedā param marañā ucchijjati vinassati na hoti param marañā, etam santam etam pañitam etam yāthāvanti. Evaṁ kho, bhikkhave, atidhāvanti eke.

“Kathañca, bhikkhave, cakkhumanto ca pas-

Ditṭhikathā

santi? Idha, bhikkhave, bhikkhu bhūtaṃ bhūtato passati. Bhūtaṃ bhūtato disvā bhūtassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannohoti. Evam kho, bhikkhave, cakkhumanto ca passanti.

“Yo bhūtaṃ bhūtato disvā,
bhūtassa ca atikkamaṃ;
yathābhūtedhimuccati,
bhavataṇhā parikkhayā.
“Sa ve bhūtapariññāto,
vītataṇho bhavābhave;
bhūtassa vibhavā bhikkhu,
nāgacchati punabbhavan”ti.

150. Tayo puggalā vipannadiṭṭhī, tayo puggalā sampannadiṭṭhī. Katame tayo puggalā vipannadiṭṭhī? Titthiyō ca, titthiyasāvako ca, yo ca micchādiṭṭhiko-imē tayo puggalā vipannadiṭṭhī.

Katame tayo puggalā sampannadiṭṭhī? Tathā-gato ca, tathāgatasāvako ca, yo ca sammādiṭṭhiko-imē tayo puggalā sampannadiṭṭhī.

“Kodhano upanāhī ca,
pāpamakkhī ca yo naro;

Paṭisambhidāmaggapāṭī (Mahāvaggo)

vipannaditṭhi māyāvī,
taṁ jaññā vasalo iti".
Akkodhano anupanāhī,
visuddho suddhatam gato.
sampannaditṭhi medhāvī,
taṁ jaññā ariyo itīti.

Tisso vipannaditṭhiyo, tisso sampannaditṭhiyo. Katamā tisso vipannaditṭhiyo? Etaṁ mamāti-vipannaditṭhi. Esohamasmīti- vipannaditṭhi. Eso me attāti- vipannaditṭhi. Imā tisso vipannaditṭhiyo.

Katamā tisso sampannaditṭhiyo? Netaṁ mamāti- sampannaditṭhi. Nesohamasmi- sampannaditṭhi. Na meso attāti- sampannaditṭhi. Imā tisso sampannaditṭhiyo.

Etaṁ mamāti- kā diṭṭhi, katī diṭṭhiyo, kata-
mantānuggahitā tā diṭṭhiyo? Esohamasmīti- kā
diṭṭhi, katī diṭṭhiyo, kata-
mantānuggahitā tā diṭṭhiyo?
Eso me attāti- kā diṭṭhi, katī diṭṭhiyo, kata-
mantānuggahitā tā diṭṭhiyo?

Etaṁ mamāti- pubbantānudiṭṭhi. Aṭṭhārasa
diṭṭhiyo. Pubbantānuggahitā tā diṭṭhiyo. Esoham-
smīti- aparantānudiṭṭhi. Catucattārisaṁ diṭṭhiyo.

Dīṭṭhikathā

Aparantānuggahitā tā dīṭṭhiyo. Eso me attāti-vīsativatthukā attānudiṭṭhi. Vīsativatthukā sakkāya-dīṭṭhi. Sakkāyadīṭṭhippamukhāni dvāsaṭṭhi dīṭṭhigatāni. Pubbantāparantānuggahitā tā dīṭṭhiyo.

151. “Ye keci, bhikkhave, mayi niṭṭham gatā, sabbe te dīṭṭhisampannā. Tesaṁ dīṭṭhisampannānam pañcannam idha niṭṭhā, pañcannam idha vihāya niṭṭhā. Katamesam pañcannam idha niṭṭhā? Sattakkhattuparamassa, kolaṃkolassa, ekabijissa, sakadāgāmissa, yo ca dīṭṭheva dhamme arahā-imesam pañcannam idha niṭṭhā.

“Katamesam pañcannam idha vihāya niṭṭhā? Antarāparinibbāyissa, upahaccaparinibbāyissa, asaṅkhāraparinibbāyissa, sasaṅkhāraparinibbāyissa, uddhamṣotassa, akaniṭṭhagāmino- imesam pañcannam idha vihāya niṭṭhā.

“Ye keci, bhikkhave, mayi niṭṭham gatā, sabbe te dīṭṭhisampannā. Tesaṁ dīṭṭhisampannānam imesam pañcannam idha niṭṭhā, imesam pañcannam idha vihāya niṭṭhā.

“Ye keci, bhikkhave, mayi aveccappasannā,

Paṭisambhidāmaggapāli (Mahāvaggo)

sabbe te sotāpannā. Tesam sotāpannānam pañcannam idha niṭṭhā, pañcannam idha vihāya niṭṭhā. Katamesam pañcannam idha niṭṭhā? Sattakkhattuparamassa, kolaṃkolassa, ekabijissa, sakadāgāmissa, yo ca diṭṭheva dhamme arahā- imesam pañcannam idha niṭṭhā.

“Katamesam pañcannam idha vihāya niṭṭhā? Antarāparinibbāyissa, upahaccaparinibbāyissa, asaṅkhāraparinibbāyissa, sasaṅkhāraparinibbāyissa, uddhamṣotassa, akaniṭṭhagāmino- imesam pañcannam idha vihāya niṭṭhā.

“Ye keci, bhikkhave, mayi aveccappasannā, sabbe te sotāpannā. Tesam sotāpannānam imesam pañcannam idha niṭṭhā. Imesam pañcannam idha vihāya niṭṭhāti”.

Bhavavibhavadiditthiṇiddeso soḷasamo.

Ditthikathā niṭṭhitā.